



Att ha kvar hoppet är väsentligt
för Åsa Anderberg Strollo.

Kyrkan viktig för *ungas livsmod*

Författaren Åsa Anderberg Strollo var inte tonåring alldeles nyss, men hon har behållit inkännandet och den ömma empatin för de ungas växande, vånda och vanmakt när omgivningen inte förstår eller förmår.

Vid ärkebiskopens möte om barn och unga i november har Åsa Anderberg Strollo fått förtroendet att utveckla sina tankar om att *Leva, inte bara överleva, om kultur och livsmod*

– Det är svårare att vara ung idag än tidigare, och ungdomar behöver stöd och utrymme att ställa frågor, inte bara ges färdiga svar, betonar hon, som ser hur räddningsplankorna minskat.

– Det har blivit svårare att få misslyckas, att få söka sig fram. Valfriheten inom skolan kryper ner i grundskoleåldrarna och skapar oro. Kyrkan kan spela en viktig roll för barnens livsmod, anser hon.

Ärliga reaktioner

Åsa Anderberg Strollos böcker om och för unga i marginaliserade miljöer har prisats – och tröstat. Hennes debutbok *Bryta om*, med 16-åriga Minnas kamp för att kamouflera och uthärda sin hemmamisär, nominerades till Augustpriset. Med den har hon besökt hundratals högstadie- och gymnasieungdomar ute på skolorna.

– Den allra finaste belöningen är när någon tjej – det är ju ofta tjejer – kommer fram efteråt och säger: Du har berättat om mitt liv. Någon kan ha tårar i ögonen, en annan säger: Jag har också varit instängd i en klädkammare.

Tonåringar är så ärliga i sina reaktioner. Är de uttråkade kommer mobiltelefonerna fram direkt, de är inte så artiga. Men när Åsa når dem med sin berättelse om hur en tonårstjej

rymmer hemifrån, som i senaste boken *Hoppas*, vaknar de till.

– Det finns en ökande segregering i samhället och jag möter ofta både ilska och vilshet bland de unga.

Att rymma är vanligare bland flickor, som ibland kan hamna i hemlöshet i oroväckande tidig ålder. Killarna är mer utagerande och får de vuxna att reagera.

Åsa känner igen sig själv i ungdomars erfarenheter av motgångar och kanske är det den trovärdigheten som skapar förtroende hos de högstadieelever hon möter.

– Ibland funderar jag förstås över vad jag ska göra av deras reaktioner, men det enda jag kan göra är ju att fråga om de har någon vuxen de kan prata med.

Ge aldrig upp

I mellanboken *Blod*, om en tonårstjej som sliter med misstanken om att hennes riktiga pappa egentligen är en annan, gestaltar Åsa Anderberg Strollo både känslostormar och sköra tonårsdialoger utan att fastna i påkli-strad ungdomsjargong.

– Jag anstränger mig för att inte använda slang och trenduttryck, så att språket inte ska dateras.

Hennes texter landar sällan i vilstolslägen, handlingen är ofta nervig och ivrig.

– Det är nog för att jag älskar film och jag började ju mitt skrivande med manus för film och teve. Jag är rastlös och otålig när det gäller att fånga nya läsare.

När hon vid skolbesöken frågar hur många som sett en film respektive läst en bok under helgen är svaret väntat: ALLA har sett en film, och bara hälften har läst en bok. Hon har själv hämtat livsmod ur både film, litteratur och skrivande och delar gärna med sig av det uthålliga hoppet.

– Jag har ofta med mig min mycket tjocka pärm med refuseringsbrev från när jag försökte få manuset till *Bryta om* antaget för film.

Det gick ju inte så bra – men boken blev Augustprisonominerad och såldes i 30 000 exemplar.

– Man ska aldrig ge upp. Tro aldrig att det är kört!

Kyrkan måste våga

I Åsa Anderberg Strollos senaste bok *Hoppas*, som gavs ut ifjol, skildrar hon en tjej från landsorten som rymmer hemifrån och hamnar i hemlöshetskretsar i Stockholm.

För att stärka autenticiteten kontaktade hon två socionomer vid Stadsmissionens ungdomsverksamhet Enter.

– Jag ville att de skulle faktagranska texten, så att den inte skulle avfärdas som fantasier. Samtidigt fick jag chans att möta och lyssna in några tjejer inom Enter.

När hon blev ombedd att delta i ärkebiskopens möte om ungdomars livsmod var hennes första tanke:

– Men jag som har så många svordomar i mina böcker! Men så kom den andra tanken:

– Här har jag mycket att säga. Jag ser att kyrkan skulle kunna fylla en stor funktion i unga människors liv – om man vågar ta tag i de allvarliga frågorna. Att växa upp är att söka, och klimatet blir allt hårdare i skolan.

Att tala vid ett stort kyrkligt sammanhang känns lite ovant för Åsa Anderberg Stollo.

– Men det ska bli jättespännande att få prata om hur kyrkan skulle kunna arbeta för de ungas hopp. Skillnaden mellan att stärkas av en motgång och att brytas, gå under, är ju just att behålla tron på ljuset i mörkret. Att ha kvar hoppet.

Text: ANN LYSTEDT
frilansskribent



Det gäller att erövra de ungas förtroende, anser Marika Markovits, direktör vid Stockholms Stadsmission.

Vill se en vassare samhällsdebatt

Med det storstilade målet att göra Stockholm till En mänskligare stad för alla leder Marika Markovits arbetet vid Stockholms Stadsmission, med huvudkontor mitt i ett Gamla stan som drar turister från hela världen.

Jämfört med många länder har Sverige ett gott och välvilligt välfärdsystem, berömmar hon. Men barn och unga far fortfarande illa på många håll, och kyrkan skulle kunna bli både vassare och angelägnare. Vid ärkebiskopens möte i november medverkar Marika Markovits i seminariet *Barns hälsa, välbefinnande och livsmod*.

Som direktör för Stadsmissionen belönades hon i våras med stipendiet Årets ledare för sitt sätt att inspirera personalen och för att hon inger tillit och förtroende. Just tilliten är ett centralt värde, och det handlar både om ledarskap och ett engagemang för de utsatta.

– Att skapa tillit och att leda så att tillit skapas – det är det allra viktigaste.

Att alltid tänka relation. Och för att skapa tillit måste ord och handling höra ihop.

De personer Stadsmissionen möter – människor i hemlöshet, missbruk och ungdomar på glid – lider ofta av brist på tillit.

Budskapet måste bära

Marika Markovits är präst i grunden. Hon fick efter några år i Tumba och Farsta församlingar en ingång till Stadsmissionen genom ett par års styrelsearbete. Och för sju år sedan blev hon dess direktör. Men allt har hört ihop, även om det dröjde innan det sociala hjärtat började bulta.

– Gudstjänsten och liturgin var min stora passion. Att tolka Bibeln i vår tid var en intellektuell och filosofisk utmaning. Men när någon sa att 'för att vara en bra präst måste du älska människor' hände något.

– I ett dopsamtal med en familj som riskerade att vräkas insåg jag att min roll inte handlade om att reda ut dop-



teologin. Det budskap som bär i tron måste bära i det verkliga livet också.

Marika Markovits gick från att se tron som en intellektuell utmaning till något man måste kunna leva i och av. Hennes prästgärning har löpt nära samhällets insatser – skola, polis och ungdomspsykiatri. Hon har mött barn i sorg, barn med missbrukande föräldrar och unga med själavårdsbehov.

Ett medmänskligt ansvar

Gränslandet mellan den offentliga sektorns ansvar för utsatta och den ideella sektorns insatser diskuteras livligt och ständigt.

– Ansvaret för medborgarna har stat och kommun. Men alla har vi som människor ett moraliskt ansvar för varandra, även om det inte är lagstadgat.

Och det moraliska ansvaret kan organiseras inom den ideella sektorn.

– Vi ska göra en insats, kanske för att vi är missnöjda med stat och kommun, eller för att vi inser att det bortom det offentligas ansvar ligger just ett personligt och medmänskligt ansvar.

Hon berömmar Stockholms stad för god politisk vilja och beredskap att omprioritera och utveckla omsorgen om utsatta, både vad gäller hemlöshet och ungdomar i nöd.

Men hon ser en ökad fattigdom. Alltfler familjer lever på marginalen,

vilket förstärker barnens känsla av utanförskap.

– Och jag efterlyser mer eftertanke och även forskning kring nyttan av insatserna – till exempel när man omhändertar barn och skiljer dem från sina föräldrar. De barnen uppvisar en sämre utveckling i skolan, de har sämre psykisk hälsa och riskerar i högre grad att hamna i missbruk, kriminalitet och våld.

Kan vara en bundsförvant

Väldokumenterat är däremot det faktum att allt fler unga tar sina liv – och nu ökar även antalet kvinnor. Stadsmissionen erbjuder samtalsterapi för unga och driver verksamheten Unga Station, där barnfamiljer, tonåringar och unga föräldrar får stöd. Även kolonivistelser ordnas.

– Ibland kan det vara skönt för de unga att inte bara fokusera på problemen – utan att erbjudas något med glädje och lust, som kan ge livsmod och livsmening.

Kyrkorna har en annan roll än socialtjänstens när det gäller barns välbefinnande.

– Kyrkan ska agera utifrån ett medmänskligt moraliskt ansvar, inte regelstyrt och utredande. Och finns där som en fristad på obekväma tider, på ett annorlunda sätt, utmanar Marika Markovits.

Hon skulle gärna se en vassare samhällsdebatt från kyrkans sida och önskar mer resurser till arbetet bland barn och unga, till exempel utvecklad ungdomsjälavård och ökad kunskap om barns utsatthet.

– Kyrkan talar med en etisk och moralisk auktoritet och bör nyttja den på ett bra sätt, så att barn- och ungdomsfrågor lyfts. Både ledare och förtroendevalda har ett stort ansvar att leva upp till.

– Svenska kyrkan måste erövra de ungas förtroende så de känner att kyrkan är attraktiv som livstolkare. Och att den kan vara en av deras viktigaste bundsförvanter, säger Marika Markovits.

Text: ANN LYSTEDT
frilansskribent

Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012

Ett möte om de unga

Den 16–17 november bjuder ärkebiskop Anders Wejryd in till konferensen *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012*.

En utgångspunkt för mötet är FN:s barnkonvention, som slår fast att varje barn har rätt till liv, hälsa och utveckling. Mötet ställer frågor om hur Svenska kyrkan tillsammans med andra aktörer i samhället kan främja barnets rättigheter. Hur kan vi bli bättre på att samverka och hitta nya vägar? Några ämnen som tas upp är hälsa, skola och kultur liksom barns rättigheter och livsmod.

Medverkar gör bland andra barn- och äldreminister Maria Larsson, integrationsminister Erik Ullenhag, barnombudsmannen Fredrik Malmberg, Kattis Ahlström, generalsekreterare för BRIS, och Skolverkets generaldirektör Anna Ekström. Dessutom direktorn för Stadsmissionen, Marika Markovits, och författaren Åsa Anderberg Strollo, vilka intervjuas i det här numret av FÖR.

Mötet är en kraftsamling

Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012 är en kraftsamling för fortsatt arbete med barn och unga i Svenska kyrkan, men vänder sig också till andra organisationer som är engagerade i frågor som rör barn och unga. Mötet, som avrundar programmet *Barn och unga 0–18 år* som pågått sedan 2009, äger rum i Uppsala Konsert & Kongress den 16–17 november.

Läs mer om mötet på www.svenskakyrkan.se/abmote2012 eller internwww.svenskakyrkan.se/abmote2012.

Anmälningar

Anmälan till *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012* i Uppsala är nu öppen för alla intresserade. Gå in på www.svenskakyrkan.se/abmote2012. Sista dag för anmälan är den 18 oktober.